

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations : FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme : UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดินร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4 และสถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี ในการดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน ให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี
กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	1-1
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	2-1
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	3-1
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-2
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)	4-1
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	5-1
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	6-1
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	7-1
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุบลราชธานี	2-4
2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี	2-6
2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566	2-9
2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566	2-10
2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566	2-11
3-1 สมบัติดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี	3-4
5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของหน่วยแผนที่ดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี	5-3
6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี	6-5
7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-6
7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-7
7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-8

สารบัญรูป

รูปที่	หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดอุบลราชธานี
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
7-1	การชะล้างพังทลายของดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1)วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดินตามหลักการอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้ บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วย ชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผน การใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากร ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของงบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของงบประมาณในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ยอมรับ

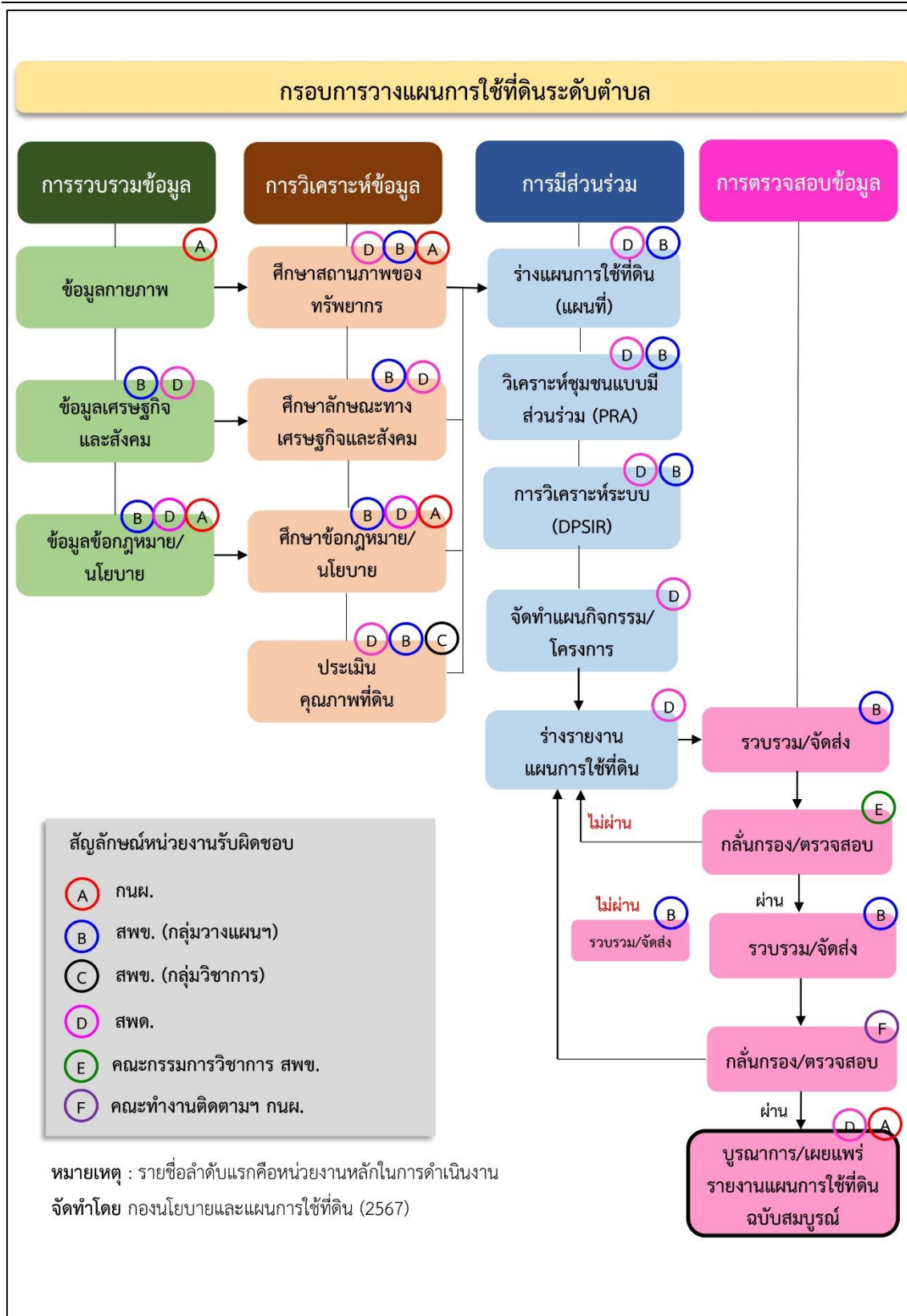

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล แสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“มีธรรมาภิบาล ทำงานเพื่อประชาชน” (องค์การบริหารส่วนตำบลสารภี, 2567)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ตั้งอยู่ทางตอนกลางของอำเภอโพธิ์ไทร มีพื้นที่ประมาณ 115.29 ตารางกิโลเมตร หรือ 72,059 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลเจียด อำเภอเขมราฐ ตำบลโพธิ์ไทร อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลท่าหลวง อำเภอตระการพืชผล ตำบลนาเลน อำเภอศรีเมืองใหม่ อำเภอศรีเมืองใหม่ ตำบลสำโรง อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลโพธิ์ไทร ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลแก้งเค้ง อำเภอกุดข้าวปุ้น ตำบลคอนสาย ตำบลถ้ำแซ ตำบลโนนงู อำเภอตระการพืชผล จังหวัดอุบลราชธานี

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 10 หมู่บ้าน ดังนี้

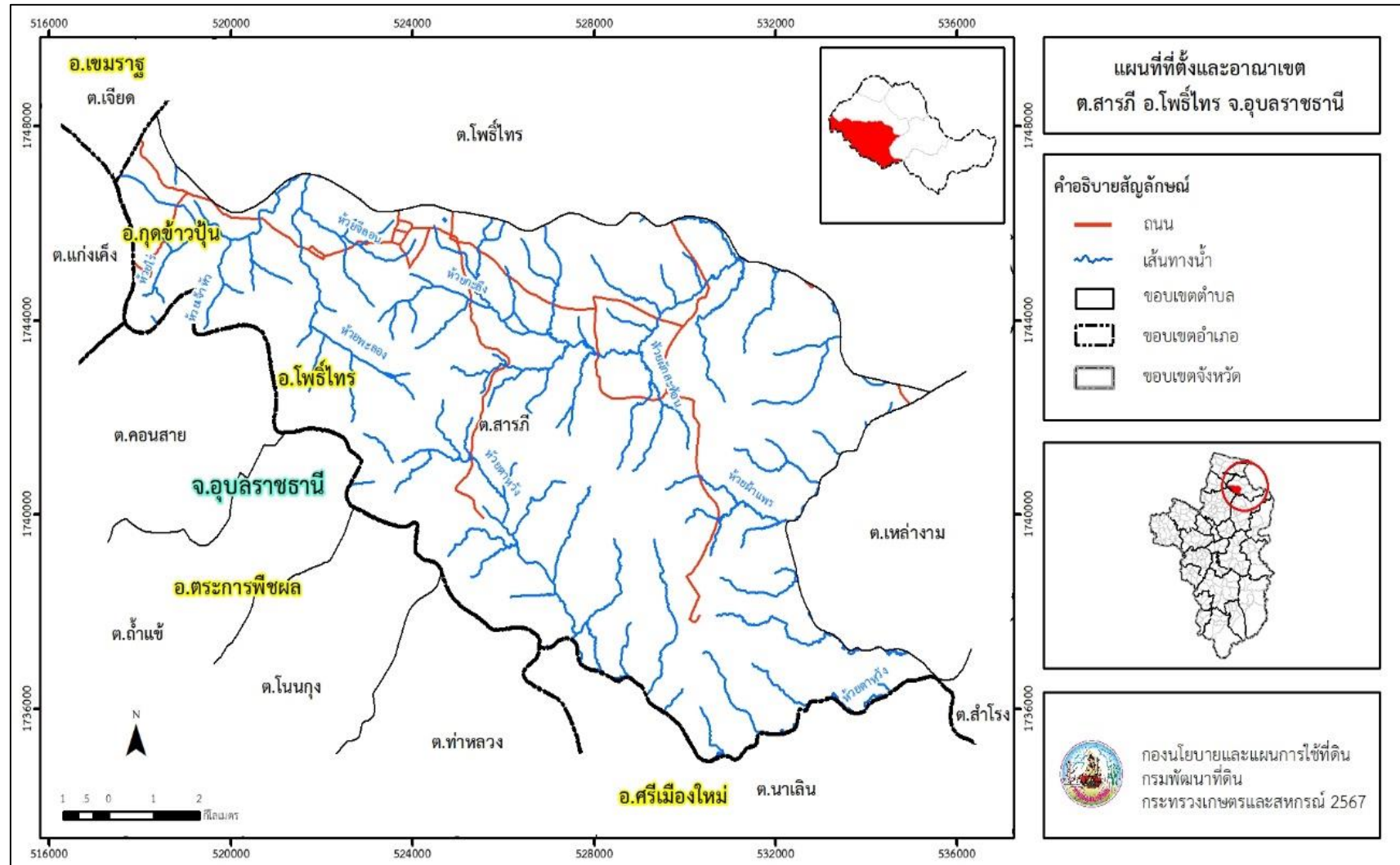
หมู่ที่ 1 บ้านสารภี	หมู่ที่ 2 บ้านโสกชันหมู่ที่
หมู่ที่ 3 บ้านคำกลาง	หมู่ที่ 4 บ้านพะลอง
หมู่ที่ 5 บ้านหินห่อม	หมู่ที่ 6 บ้านกะลิ่ง
หมู่ที่ 7 บ้านไพรสวรรค์	หมู่ที่ 8 บ้านภูเวียง
หมู่ที่ 9 บ้านหนองผักแว่น	หมู่ที่ 10 บ้านดอนพัฒนา

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาด ลูกคลื่นลอนชัน และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ที่มีความสูงประมาณ 200-300 เมตรจากระดับทะเลปานกลาง เช่น ภูด่านทอง มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยกะลิ่ง ห้วยเจ้าหัว ห้วยตาหวัง ห้วยผักสะทอน ห้วยผ้าแพร ห้วยไร่

แผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขต ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ (พ.ศ. 2537-2566) พบว่า ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.1 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.8 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 17.6 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,661.0 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 128 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 338.0 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 20 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศเกษตร จังหวัดอุบลราชธานี ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

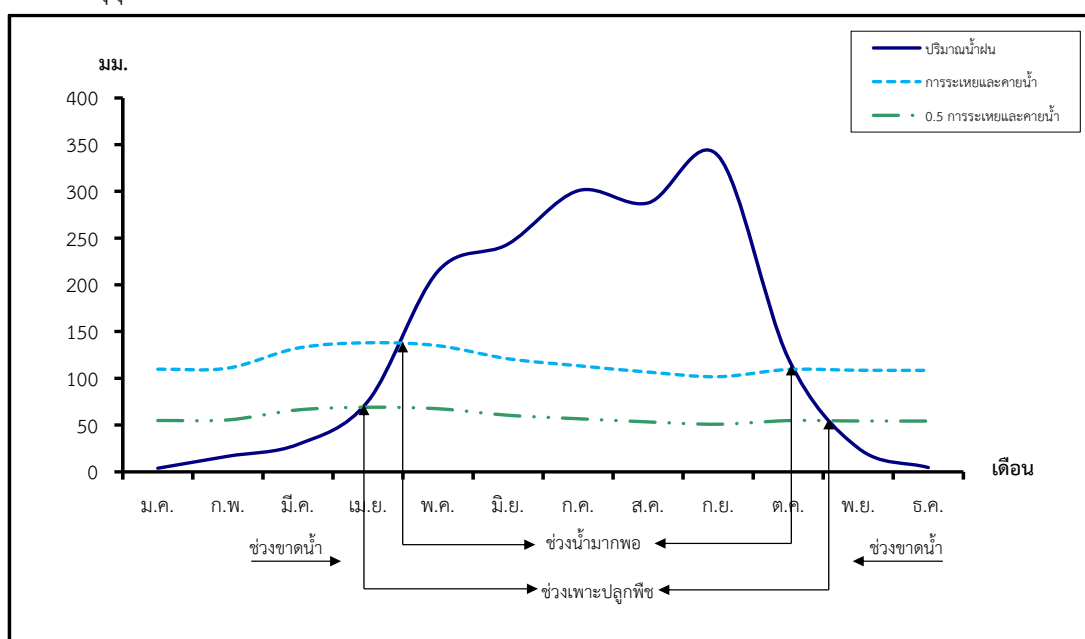
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดอุบลราชธานี^{1/}

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{2/} (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ^{2/} (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	17.6	32.1	23.9	68.0	3.8	1.1	109.7	3.8
ก.พ.	19.2	34.2	25.9	65.0	16.6	2.2	110.9	16.2
มี.ค.	22.5	36.1	28.4	65.0	29.3	4.6	132.4	27.9
เม.ย.	24.3	36.8	29.5	69.0	75.4	8.0	138.0	66.3
พ.ค.	24.8	35.1	28.9	77.0	214.6	16.4	134.9	140.9
มิ.ย.	24.8	34.0	28.5	80.0	243.6	17.5	120.9	148.7
ก.ค.	24.4	32.7	27.8	83.0	300.7	20.4	113.5	155.1
ส.ค.	24.4	32.4	27.6	84.0	287.6	20.9	106.6	153.8
ก.ย.	24.1	32.2	27.3	85.0	338.0	20.5	101.7	158.8
ต.ค.	22.9	32.3	26.8	81.0	121.6	11.5	109.4	97.9
พ.ย.	21.2	32.7	26.1	74.0	25.3	4.0	108.6	24.3
ธ.ค.	18.6	31.7	24.2	70.0	4.5	1.4	108.5	4.5
เฉลี่ย	22.4	33.5	27.1	75.1	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,661.0	128.5	1,395.1	998.2

หมายเหตุ : ^{1/}เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

^{2/}จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดอุบลราชธานี

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

2.5.1 พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,131 ไร่ หรือร้อยละ 2.97 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ และสุสาน ป่าช้า เป็นต้น

2.5.2 พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 52,789 ไร่ หรือร้อยละ 73.25 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย การใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 15,942 ไร่ หรือร้อยละ 22.13 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว และนาร้าง

3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 19,134 ไร่ หรือร้อยละ 26.54 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย และพริก เป็นต้น

4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 17,305 ไร่ หรือร้อยละ 24.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และยูคาลิปตัส

5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 358 ไร่ หรือร้อยละ 0.49 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มะม่วงหิมพานต์ ลำไย และมะม่วง เป็นต้น

6) พืชไร่เลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชไร่เลี้ยงสัตว์

7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 21 ไร่ หรือร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3 พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 14,250 ไร่ หรือร้อยละ 19.77 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบ สมบูรณ์ และป่าผลัดใบรกร้าง

2.5.4 พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 603 ไร่ หรือร้อยละ 0.84 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ อ่างเก็บน้ำ บ่อน้ำ ในไร่นา และแม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง เป็นต้น

2.5.5 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 2,286 ไร่ หรือร้อยละ 3.17 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ที่หินโผล่ พืชไร่สลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ และทุ่งหญ้าธรรมชาติ เป็นต้น

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,131	2.97
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,688	2.34
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	387	0.54
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	6	0.01
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	12	0.02
U601	สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	11	0.02
U603	สุสาน ป่าช้า	27	0.04
A	พื้นที่เกษตรกรรม	52,789	73.25
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	25	0.03
A100	นาไร่	69	0.10
A101	นาข้าว	15,873	22.03
A203	อ้อย	15	0.02
A204	มันสำปะหลัง	19,106	26.51
A216	ข้าวไร่	3	-
A229	พริก	10	0.01
A302	ยางพารา	16,890	23.44
A303	ปาล์มน้ำมัน	238	0.33
A304	ยูคาลิปตัส	177	0.25
A401	ไม้ผลผสม	36	0.05
A404	เงาะ	3	-
A407	มะม่วง	48	0.07
A408	มะม่วงหิมพานต์	176	0.24
A411	กล้วย	9	0.01
A412	มะขาม	15	0.02
A413	ลำไย	60	0.08
A422	มะนาว	11	0.02
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	4	0.01

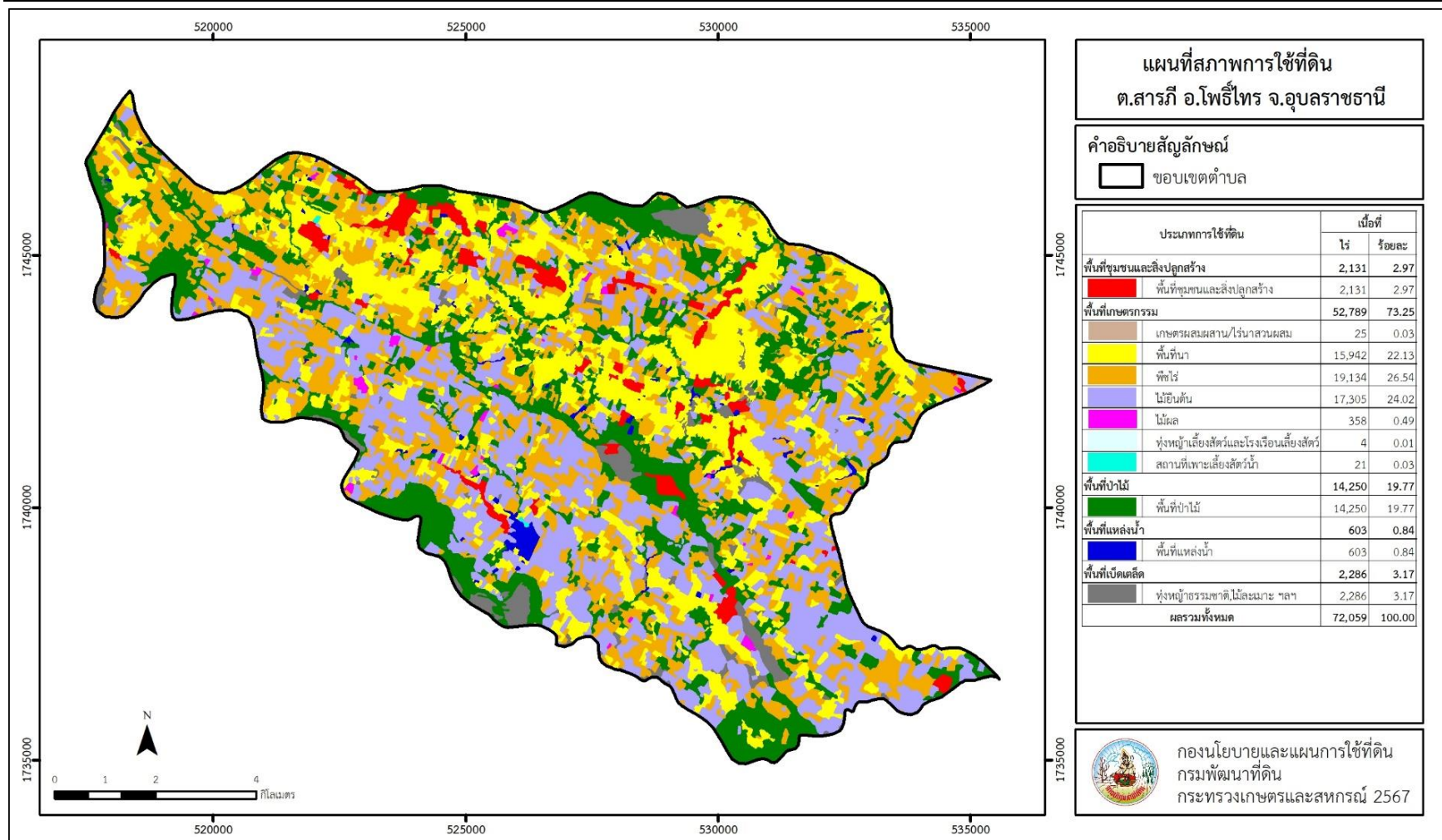
ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม	52,789	73.25
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	21	0.03
F	พื้นที่ป่าไม้	14,250	19.77
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	5,053	7.01
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	9,197	12.76
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	2,286	3.17
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	163	0.23
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	861	1.20
M304	บ่อดิน	10	0.01
M403	ที่หินโผล่	1,249	1.73
M405	พื้นที่ถม	3	-
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	603	0.84
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	62	0.09
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	10	0.01
W201	อ่างเก็บน้ำ	280	0.39
W202	บ่อน้ำในไร่นา	243	0.34
W203	คลองชลประทาน	8	0.01
ผลรวมทั้งหมด		72,059	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎร์ของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลสารภี มีประชากรรวม 8,192 คน แยกเป็นชาย 4,179 คน เป็นหญิง 4,013 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 71 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,371 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,797 ครัวเรือน หรือร้อยละ 75.79 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 574 ครัวเรือน หรือร้อยละ 24.21 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลสารภี	2,371	4,179	4,013	8,192
หมู่ที่ 1 สารภี	229	408	410	818
หมู่ที่ 2 โสภขันธ์	376	673	611	1,284
หมู่ที่ 3 คำกลาง	247	429	426	855
หมู่ที่ 4 พะลอง	162	284	301	585
หมู่ที่ 5 หินหอม	170	265	253	518
หมู่ที่ 6 กะลิ่ง	278	509	479	988
หมู่ที่ 7 ไพรสวรรค์	237	452	416	868
หมู่ที่ 8 ภูเวียง	224	413	433	846
หมู่ที่ 9 หนองผักแว่น	270	393	361	754
หมู่ที่ 10 ดอนพัฒนา	178	353	323	676

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด¹⁾	2,371	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,797	75.79
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	574	24.21

ที่มา: 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 72,059 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,371 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 30.39 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 52,789 ไร่ หรือร้อยละ 73.25 ของพื้นที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 29.38 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ปลูกพืชไร่ ปลูกไม้ยืนต้นและทำนา โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,797 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกมันสำปะหลังมากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา ได้แก่ ยางพารา และข้าว เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่ายและบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมพัฒนาชุมชน ปี 2566 พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 137,268.09 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 52,784.46 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 87,073.32 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 33,482.79 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 50,194.77 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 19,301.67 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ปี 2566

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลสารภี	51,102.20	40,047.67	19,445.95	26,672.28	137,268.09	52,784.46	87,073.32	33,482.79
หมู่ที่ 1 สารภี	48,171.42	43,931.23	21,410.01	20,409.68	133,922.34	57,501.28	79,426.62	34,102.84
หมู่ที่ 2 โสภขันธ์	57,538.91	31,157.59	11,230.35	17,251.79	117,178.64	55,155.51	70,749.42	33,301.47
หมู่ที่ 3 คำกลาง	48,763.51	51,203.05	26,755.73	30,478.79	157,201.08	48,454.92	83,569.47	25,759.06
หมู่ที่ 4 พะลอง	39,366.09	47,404.52	17,323.48	29,082.61	133,176.70	56,934.28	89,627.83	38,316.73
หมู่ที่ 5 หินห่อม	46,559.60	54,396.08	27,686.98	49,635.56	178,278.21	46,691.91	108,871.82	28,514.05
หมู่ที่ 6 กะลิ่ง	66,496.91	34,121.13	14,990.72	17,937.63	133,546.39	50,899.80	72,523.35	27,641.51
หมู่ที่ 7 ไพรสวรรค์	34,006.82	41,872.55	17,178.98	31,074.39	124,132.74	53,248.20	94,009.62	40,326.53
หมู่ที่ 8 ภูเวียง	67,539.61	41,363.43	21,394.41	33,662.36	163,959.81	46,845.66	101,495.78	28,998.80
หมู่ที่ 9 หนองผักแว่น	43,246.41	35,752.34	20,285.56	27,882.34	127,166.64	56,940.29	88,862.33	39,789.10
หมู่ที่ 10 ดอนพัฒนา	54,804.35	34,146.74	31,923.91	31,184.78	152,059.78	58,047.72	123,250.00	47,049.79

ที่มา: กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมรวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ ได้แก่

(1) เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เนื้อที่ 1,412 ไร่

(2) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 601 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2 เนื้อที่ 302 ไร่

2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 2A เนื้อที่ 467 ไร่

3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 1,166 ไร่

4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3A เนื้อที่ 111 ไร่

5) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4 เนื้อที่ 39,556 ไร่

6) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4A เนื้อที่ 1,000 ไร่

7) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4B เนื้อที่ 667 ไร่

8) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 28,790 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลสารภี มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566) มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,661.0 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลสารภี มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ ห้วยกะลึง ห้วยจีลอน ห้วยเจ้าหัว ห้วยตาหวัง ห้วยทับโคน ห้วยที ห้วยธนูทอง ห้วยผักสะทอน ห้วยผ้าแพร ห้วยพะลอง และห้วยไร่

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลสารภี มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 19 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 15 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 2 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Bt-sLA ชุดดินบุณฑริก มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,525 ไร่ หรือร้อยละ 2.12 ของพื้นที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 14 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน AC-mw,col-sLA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำดีปานกลางและเป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,302 ไร่ หรือร้อยละ 8.75 ของพื้นที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Kg-tks-sLB ดินค้ำบที่เป็นทรายหนา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของพื้นที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-sLA ชุดดินเขมราฐ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 257 ไร่ หรือร้อยละ 0.36 ของพื้นที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-sLB ชุดดินเขมราฐ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 328 ไร่ หรือร้อยละ 0.46 ของพื้นที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-fl-sLA/csub ดินเขมราฐที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ และดินล่างพบชั้นดินเหนียว มีเนื้อที่ 211 ไร่ หรือร้อยละ 0.29 ของพื้นที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-fl-sLB/csub ดินเขมราฐที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และดินล่างพบชั้นดินเหนียว มีเนื้อที่ 782 ไร่ หรือร้อยละ 1.09 ของพื้นที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Kmr-col-sLB/csub ดินเขมราฐที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ และดินล่างพบชั้นดินเหนียว มีเนื้อที่ 217 ไร่ หรือร้อยละ 0.30 ของพื้นที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Pu-sLB ชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 31,345 ไร่ หรือร้อยละ 43.50 ของพื้นที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Pu-md-sLB ดินภูพานที่เป็นดินลึกลับปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 122 ไร่ หรือร้อยละ 0.17 ของพื้นที่ตำบล

10) หน่วยแผนที่ดิน Pu-md,fl-sLB ดินภูพานที่เป็นดินลึกลับปานกลางและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,648 ไร่ หรือร้อยละ 3.67 ของพื้นที่ตำบล

11) หน่วยแผนที่ดิน Pu-mw-sLB ดินภูพานที่มีการระบายน้ำดีปานกลาง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 13,918 ไร่ หรือร้อยละ 19.31 ของพื้นที่ตำบล

12) หน่วยแผนที่ดิน Pu-sLB-RC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินภูพาน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ง มีเนื้อที่ 9,402 ไร่ หรือร้อยละ 13.05 ของพื้นที่ตำบล

13) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sLC-RC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ง มีเนื้อที่ 533 ไร่ หรือร้อยละ 0.74 ของพื้นที่ตำบล

14) หน่วยแผนที่ดิน Wk-sLD-RC หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ กับที่ดินหินพื้นโล่ง มีเนื้อที่ 248 ไร่ หรือร้อยละ 0.34 ของพื้นที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 2 หน่วยแผนที่ ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 2,847 ไร่ หรือร้อยละ 3.95 ของพื้นที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน RC ที่ดินหินพื้นโล่ง มีเนื้อที่ 1,371 ไร่ หรือร้อยละ 1.90 ของพื้นที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 10,183 ไร่ หรือร้อยละ 14.13 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินภูพานกับที่ดินหินพื้นโล่ง (Pu-RC) และหน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับที่ดินหินพื้นโล่ง (Wk-RC) และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของพื้นที่ตำบล คือ ดินค้ำบที่เป็นทรายหนา (Kg-tks)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดิน (รูปที่ 3-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

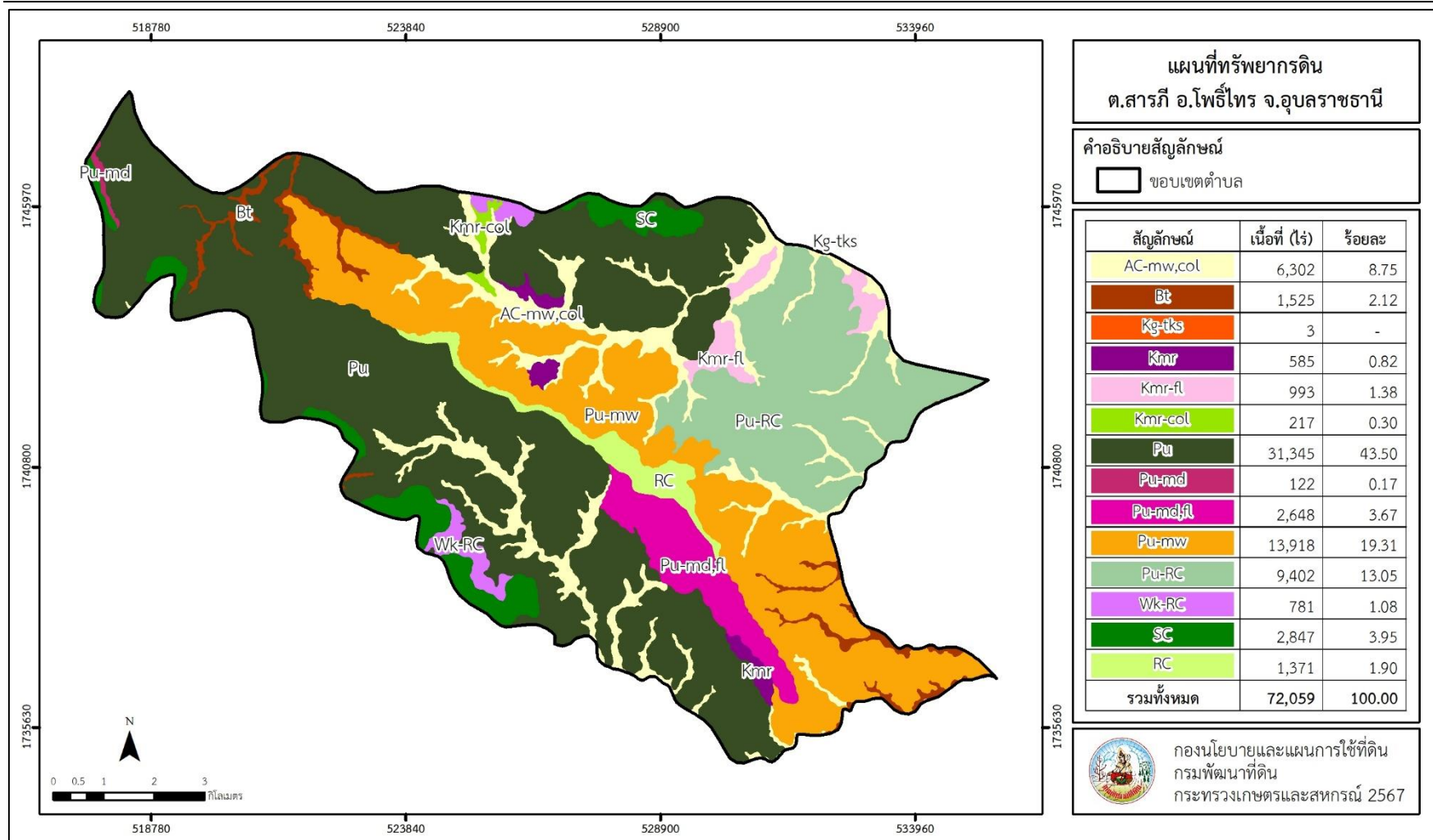
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-mw,col-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	6,302	8.75
Bt-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	1,525	2.12
Kg-tks-sIB	2-5	>150	มากเกินไปถึงดี	ต่ำ	<10	35-75	6.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	3	0.00
Kmr-col-sIB/csub	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	217	0.30
Kmr-fl-sIA/csub	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	211	0.29
Kmr-fl-sIB/csub	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	782	1.09
Kmr-sIA	0-2	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	257	0.36
Kmr-sIB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	328	0.46
Pu-md,fl-sIB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	2,648	3.67
Pu-md-sIB	2-5	50-100	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	122	0.17
Pu-mw-sIB	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.0	<2	-	13,918	19.31
Pu-sIB	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	31,345	43.50
Pu-sIB-RC	2-5	>150	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	9,402	13.05
Wk-sIC-RC	5-12	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	533	0.74
Wk-sID-RC	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	248	0.34
RC	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,371	1.90
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2,847	3.95
รวมทั้งหมด											72,059	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลสารภี คือ

- 1) ดินเสื่อมสภาพ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) การชะล้างพังทลายของดิน
- 3) ปัญหาขาดแคลนน้ำ
- 4) พื้นที่ทำการเกษตรลดลงสิทธิ์ เป็นพื้นที่ว่างเปล่า และเช่าที่ดินทำกิน
- 5) ปัญหาหนี้สิน
- 6) ปัญหาเรื่องไฟฟ้าทางการเกษตร

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลสารภี มีความต้องการ 5 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ
- 3) ปรับรูปที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน
- 4) องค์ความรู้ด้านเกษตร
- 5) การสนับสนุนเครื่องมือทางการเกษตรจากภาครัฐ

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) ปัญหาดินเสื่อมสภาพ ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน
- 1.2) การใช้ที่ดินไม่ถูกต้องตามความเหมาะสมกับสภาพพื้นที่
- 1.3) ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 1.4) ขาดแคลนแหล่งกักเก็บน้ำ
- 1.5) ขาดแคลนที่ดินทำกิน ที่ดินไม่มีเอกสารสิทธิ์

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

2.1) การแก้ปัญหาเรื่องดินเสื่อมโทรม ดินเค็ม ดินทรายและดินขาดธาตุอาหาร หนาดินเป็นดินทราย เกิดการชะล้างพังทลายของดินได้ง่าย

- 2.2) การแก้ปัญหาชุดเจาะน้ำบาดาล
- 2.3) การปลูกพืชไม่เหมาะสมกับศักยภาพของดิน
- 2.4) การขุดลอกแหล่งน้ำสาธารณะประโยชน์

3) สภาวะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

3.1) ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ขาดการปรับสภาพของที่ดิน ไม่สามารถทำการเกษตรได้เป็นอย่างดี

- 3.2) ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) ขาดความรู้เรื่องการทำการปุ๋ยแบบอินทรีย์ และโครงการปุ๋ยในชุมชน
- 3.4) ความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

- 4.1) ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร
- 4.2) ผลผลิตตกต่ำ/ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.3) รายได้ในชุมชนไม่เพียงพอ
- 4.4) เกษตรกรมีหนี้สิน รายได้น้อย
- 4.5) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต สุขภาพไม่ดี

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

- 5.1) ปลูกหญ้าแฝก ป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน รักษาความชื้นและกักเก็บน้ำ
- 5.2) คันดิน
- 5.3) ป่อดักตะกอน
- 5.4) ฝายชะลอน้ำ

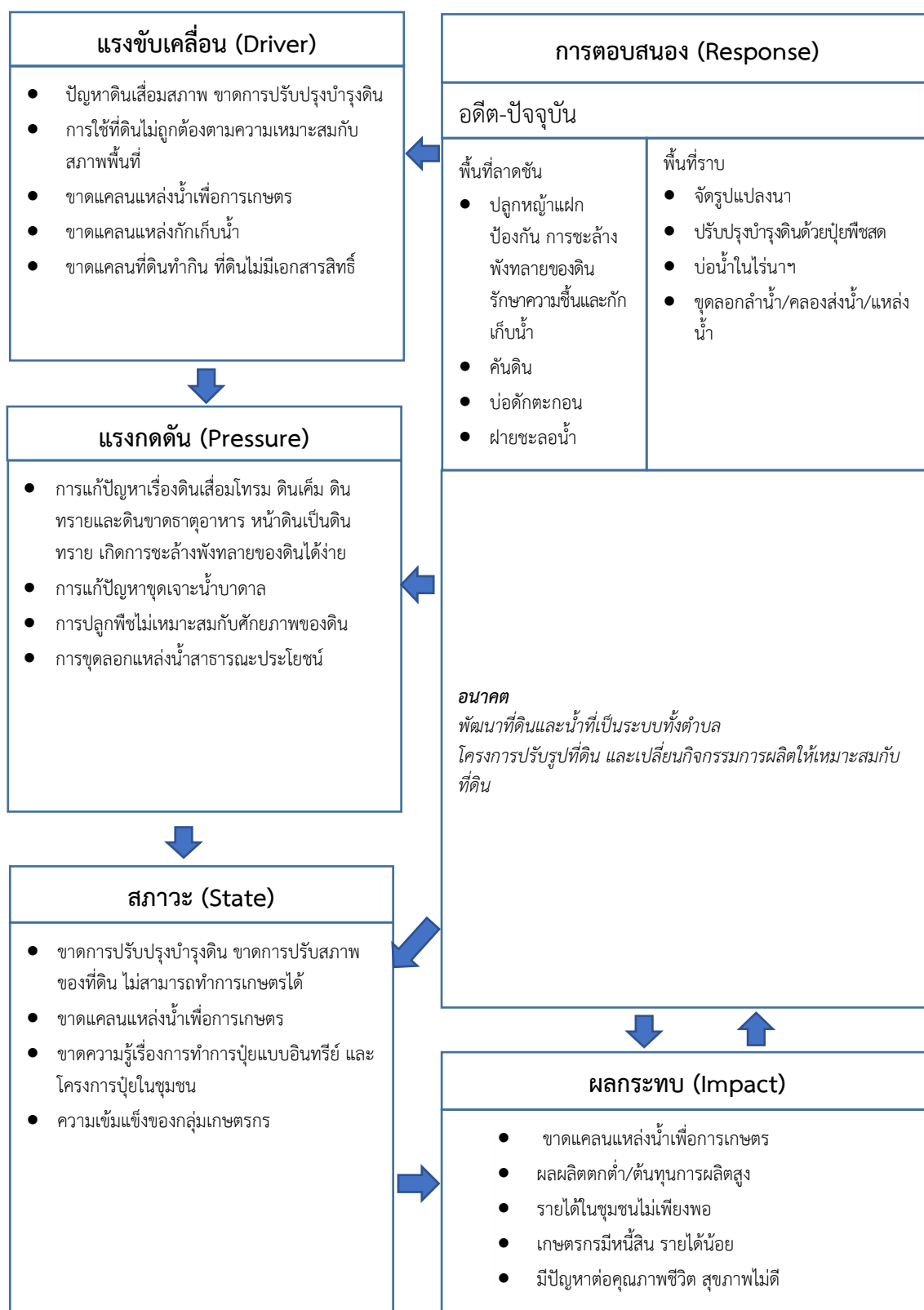
พื้นที่ราบ

- 5.5) จัดรูปแบบแปลงนา
- 5.6) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.7) บ่อน้ำไร่นา
- 5.8) ขุดลอกลำน้ำ/คลองส่งน้ำ/แหล่งน้ำ

อนาคต

- 1) โครงการพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- 2) โครงการปรับปรุงที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของ ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 พื้นที่ลุ่ม

1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกข้าวนาปีในช่วงฤดูฝน โดยปลูกระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมและจะเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงธันวาคม พันธุ์ข้าวที่ปลูก ได้แก่ ข้าวหอมมะลิ 105 และ กข 15

4.2.2 พื้นที่ดอน

- 1) มันสำปะหลัง เกษตรกรจะปลูกมันสำปะหลังช่วงต้นฤดูฝนระหว่างเดือนเมษายนถึงพฤษภาคม ซึ่งจะมีอายุจากวันปลูกถึงเก็บเกี่ยวประมาณ 10-14 เดือน
- 2) พืชไร่ ที่นิยมปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อยและพริก
- 3) ไม้ยืนต้น ที่นิยมปลูก ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส ปาล์มน้ำมัน
- 4) ไม้ผล ที่นิยมปลูก ได้แก่ มะม่วงหิมพานต์ ลำไย มะม่วง (รูปที่ 4-2)

ชนิดพืช	เดือน	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
		บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม											
1. ข้าว													
		บริเวณพื้นที่ดอน											
1. พืชไร่													
2. ไม้ยืนต้น													
3. ไม้ผล													

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้น ๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่าง ๆ หรือการปลูกพืชต่าง ๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิตและคำรน, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1: ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3: มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N: มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1 การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2 ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3 ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1 สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2 ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา ข้าวโพด ทุเรียน ลำไย ข้าวโพด

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	ยางพารา	ข้าวโพด	ทุเรียน	ลำไย	ข้าวโพด
AC-mw,col-sIA	S2os	S2os	S2os	S2os	S2os	S2s	S2os
Bt-sIA	S2ns	N	S3o	S3o	S3o	S3o	S3o
Kg-tks-sIB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Kmr-col-sIB/csub	S3o	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Kmr-fl-sIA/csub	S3o	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Kmr-fl-sIB/csub	S3o	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Kmr-sIA	S3o	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Kmr-sIB	S3o s	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Pu-md,fl-sIB	S3o	S2rns	S2rns	S2rns	S3r	S3r	S2rns
Pu-md-sIB	S3o	S2rns	S2rns	S2rns	S3r	S3r	S2rns
Pu-mw-sIB	S3o	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ns	S2ons
Pu-sIB	S3o	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Pu-sIB-RC	N	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns	S2ns
Wk-sIC-RC	N	S3r	S3r	S3r	N	N	S3r
Wk-sID-RC	N	S3er	S3r	S3er	N	N	S3er

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศ ที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลหัตถภูมิ และข้อมูลปฐภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อมูลกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้น ๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 1,363 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.89 ของพื้นที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 355 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.49 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 210 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.29 ของพื้นที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 798 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.11 ของพื้นที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 51,850 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 71.96 ของพื้นที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมชั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 1 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 12,952 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 17.97 ของพื้นที่ตำบล และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 274 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.38 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วงหิมพานต์ ลำไย และมะม่วง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 13,145 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 18.24 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมันและยูคาลิปตัส

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 14,886 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 20.66 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย และพริก

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้อาณาเขตเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

- (1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 2,883 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.00 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- (2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 68 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.09 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูก ได้แก่ มะม่วงหิมพานต์ ลำไย และมะม่วง

- (3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 3,702 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.14 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูก ได้แก่ ยางพารา ปาล์มน้ำมัน และยูคาลิปตัส

- (4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 3,891 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.40 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง อ้อย และพริก

- (5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

3) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 21 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

4) เขตปศุสัตว์(สัญลักษณ์ 2500) มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 1 เขตรอง ได้แก่ เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 4 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของพื้นที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีก โรงเรือนสุกร

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 2,132 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.96 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 2,075 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.88 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 18 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.03 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อนท่องเที่ยว สวนสาธารณะ รีสอร์ท ระบบขนส่งมวลชน โบราณสถาน เป็นต้น

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 607 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.84 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 73 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วย หนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 534 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.74 ของพื้นที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่นๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 3,355 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.66 ของพื้นที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ หาดทราย ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 12,752 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 17.70 ของพื้นที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

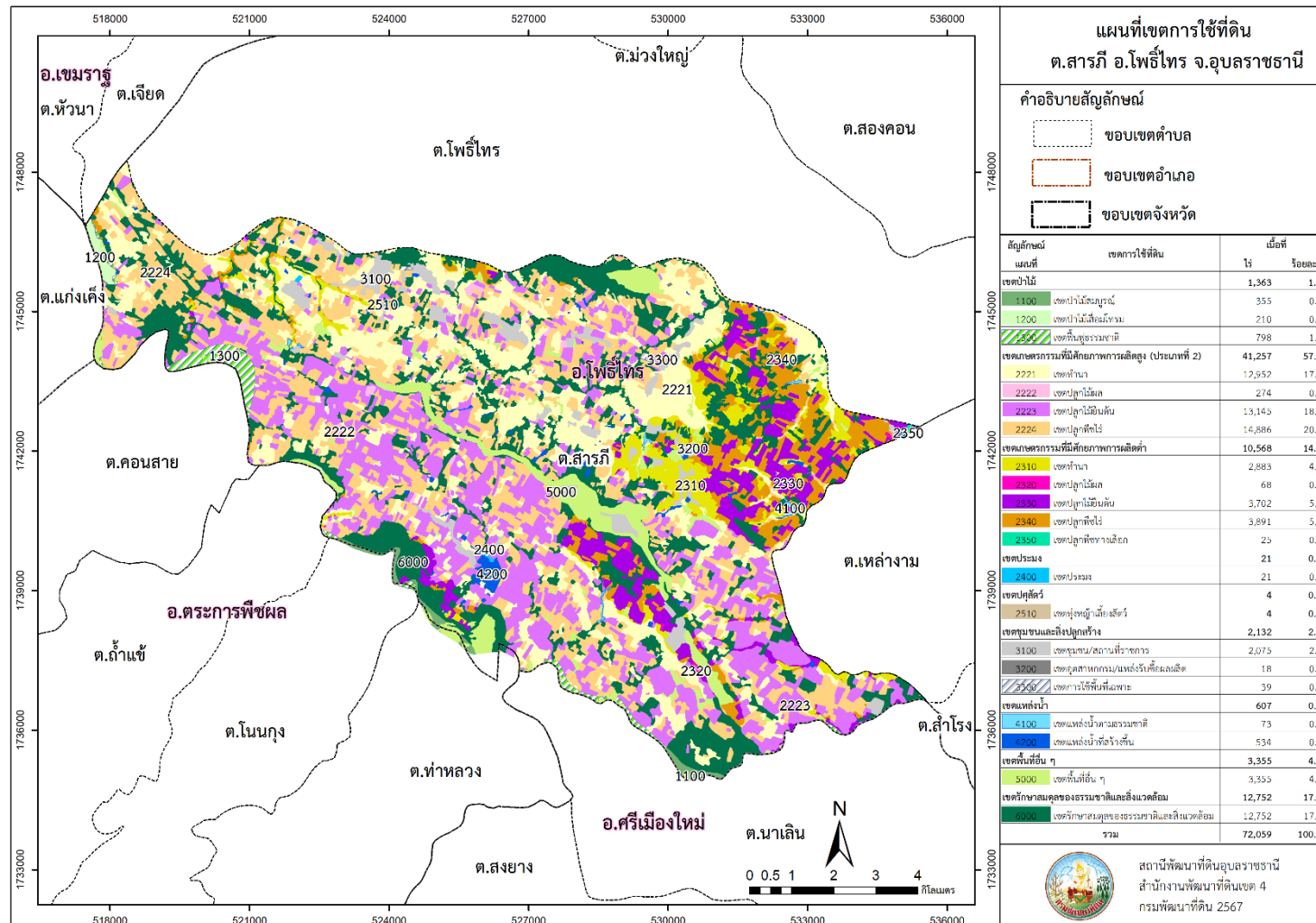
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1. เขตป่าไม้	1,363	1.89
1.1 เขตป่าไม้สมบูรณ์	355	0.49
1.2 เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	210	0.29
1.3 เขตฟื้นฟูธรรมชาติ	798	1.11
2. เขตเกษตรกรรม	51,850	71.96
2.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)	41,257	57.25
1) เขตทำนา	12,952	17.97
2) เขตปลูกไม้ผล	274	0.38
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	13,145	18.24
4) เขตปลูกพืชไร่	14,886	20.66
2.2 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ	10,568	14.67
1) เขตทำนา	2,883	4.00
2) เขตปลูกไม้ผล	68	0.09
3) เขตปลูกไม้ยืนต้น	3,702	5.14
4) เขตปลูกพืชไร่	3,891	5.40
5) เขตปลูกพืชทางเลือก	25	0.03
2.3 เขตประมง	21	0.03
2.4 เขตปศุสัตว์	4	0.01
1) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	4	0.01
3. เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	2,132	2.96
3.1 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	2,075	2.88
3.2 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	18	0.03
3.3 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	39	0.05
4. เขตแหล่งน้ำ	607	0.84
4.1 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	73	0.10
4.2 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	534	0.74
5. เขตพื้นที่อื่น ๆ	3,355	4.66
6. เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	12,752	17.70
รวม	72,059	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการใน ปีงบประมาณ 2568-2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี ไปเสนอต่อสภาตำบลสารภี เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกิจกรรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานีนำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

เขตเกษตรกรรม

1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์/การปรับปรุงบำรุงดิน/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรดด้วยปุ๋ยโดโลไมท์
- (9) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน (หมอดินอาสา)

2) การบริหารจัดการน้ำ

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน

3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน
- (3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินในพื้นที่เกษตรกรรมไม่เหมาะสม (Zoning By Agri-Map)
- (4) โครงการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรมด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.3 กิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี)
- 1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)
- 1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (กรมการข้าว)
- 1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (กรมการข้าว)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 2.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดอุบลราชธานี/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอุบลราชธานี)
- 2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดี (Good Agricultural Practices : GAP) (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรอุบลราชธานี)
- 2.3. จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (กรมส่งเสริมการเกษตร)
- 2.4) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุบลราชธานี)

7.3.2 พื้นที่แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานอุบลราชธานี)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลสารภี เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำ ปรับรูปที่ดินและเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลสารภี กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลสารภีในภาพรวมสรุปได้ว่า **มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ** คือ (1) ดินเสื่อมสภาพขาดการปรับปรุงบำรุงดิน และขาดธาตุอาหารในดิน ได้แก่ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินกรดจัด ดินที่มีการปนเปื้อนของสารเคมีมากเกินไป (2) ปัญหาขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร และน้ำหมดปลายเดือนมีนาคม สระเก็บน้ำไม่มีน้ำกักเก็บตลอดปี คลองส่งน้ำในตำบลและสระกักเก็บน้ำไม่มีน้ำกักเก็บตลอดปี ปัญหารองลงมาคือ พื้นที่ทำการเกษตรลดลงสิทธิ์ เป็นพื้นที่ว่างเปล่า และเช่าที่ดินทำกิน ปัญหาหนี้สิน และปัญหาเรื่องไฟฟ้าทางการเกษตร ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) การใช้ที่ดินผิดประเภท (3) ดินตื้น จากการวิเคราะห์การชะล้างพังทลายของดินของตำบลสารภี ซึ่งมีเนื้อที่รวม 72,059 ไร่ นั้นพบว่า ระดับการสูญเสียของดินในระดับที่น้อย 0-2 ตัน/ไร่/ปี ประมาณ 46,872 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 65.05 ของพื้นที่ตำบล ระดับที่ปานกลาง 2-15 ตัน/ไร่/ปี ประมาณ 8,136 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.29 ของพื้นที่ตำบล ระดับที่รุนแรง 5-15 ตัน/ไร่/ปี ประมาณ 15,235 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 21.14 ของพื้นที่ตำบล ระดับที่รุนแรงมาก 15-20 ตัน/ไร่/ปี ประมาณ 802 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.11 ของพื้นที่ตำบล และระดับที่รุนแรงมากที่สุด >20 ตัน/ไร่/ปี ประมาณ 1,014 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 1.41 ของพื้นที่ตำบล

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้น ซึ่งตำบลสารภี พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 10,183 ไร่ หรือร้อยละ 14.13 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หน่วยเชิงซ้อนของชุดดินภูพานกับที่ดินหินพื้นโผล่ และหน่วยเชิงซ้อนของชุดดินวังน้ำเขียวกับที่ดินหินพื้นโผล่ และปัญหาดินทรายจัด มีเนื้อที่ 3 ไร่ หรือร้อยละ 0.00 ของพื้นที่ตำบล คือ ดินค้ำบงที่เป็นทรายหนา

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า ในการทำการเกษตรกรในปัจจุบัน ปัญหาที่สำคัญคือความแห้งแล้ง ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ขาดเสถียรภาพในการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอในการทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี และน้ำผิวดินหมดปลายเดือนมีนาคม สระเก็บน้ำไม่มีน้ำกักเก็บตลอดปี และทั้บถมของ

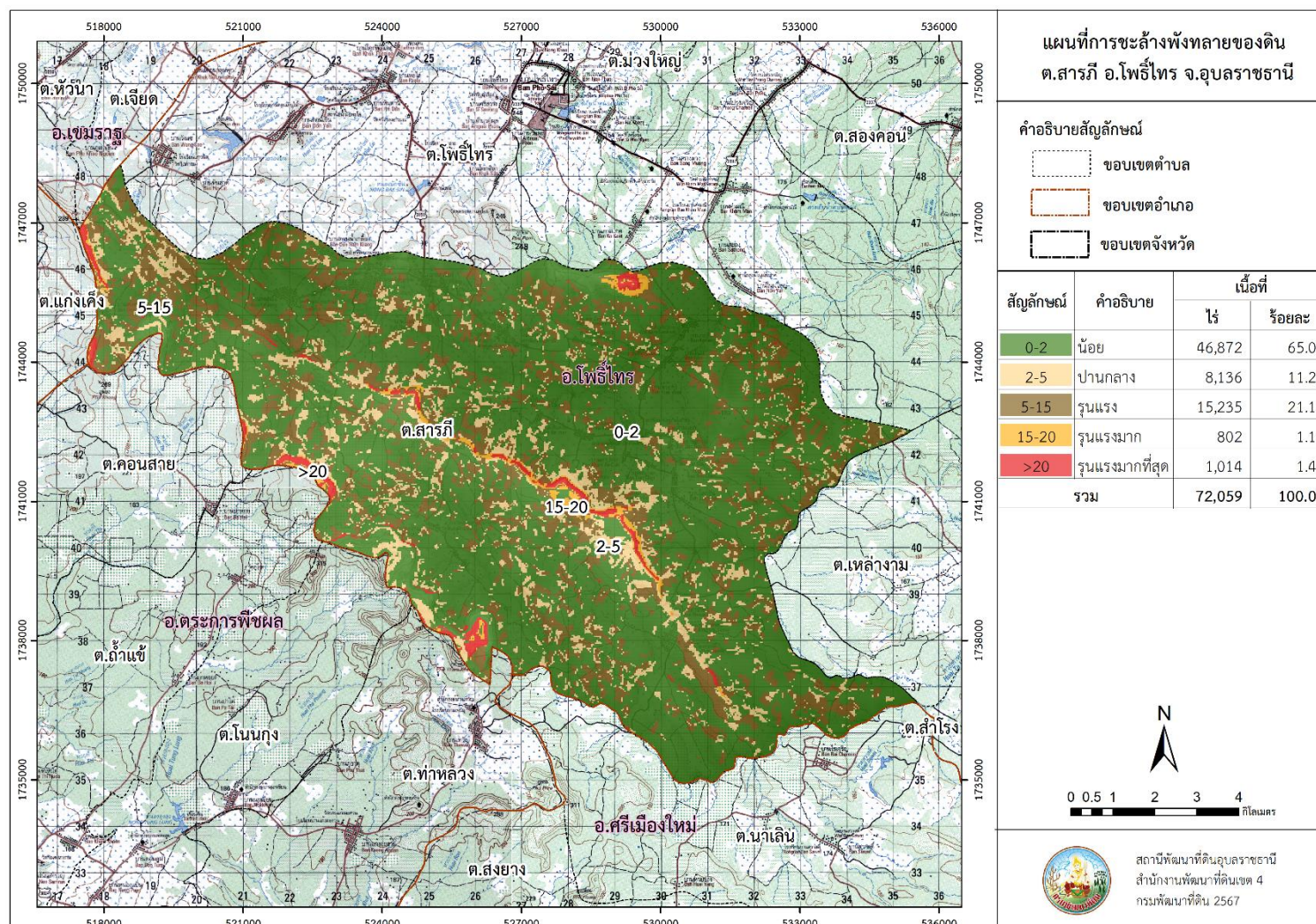

ตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดขึ้นเขิน การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 10 หมู่บ้าน ในตำบลสารภี ที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำ” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและน้ำท่วมจะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กัน ทั้งปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” ทั้งพื้นที่ตำบลการจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำคลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดินปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตและการทำระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำเพื่อให้การใช้ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม (รูปที่ 7-1)

แผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

แผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน (เขตเกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
1.เขตทำนา เนื้อที่ 15,835 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	889,500
2.เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 18,776 ไร่	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	35,000
3.เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 343 ไร่	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	297,500
4.เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 16,847 ไร่	1.3 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	22,500
	1.4 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	25,000
	1.5 จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	329,000
	1.6 จัดหาปุ๋ยอินทรีย์	170,000
	1.7 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	3,000
	1.8 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	7,500
	2. การบริหารจัดการน้ำ	104,000
	2.1 ก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	104,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	1,520,000
	3.1 รณรงค์และส่งเสริมการปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	240,000
	3.2 โครงการป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน และฟื้นฟูพื้นที่เกษตรกรรมด้วยระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ	375,000
	3.3 จัดระบบอนุรักษ์ดินพื้นที่ไม่เหมาะสม (Zoning By Agri-Map)	480,000
	3.4 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	425,000
รวมทั้งสิ้น		2,513,500

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน (เขตเกษตรกรรม)	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น
1. เขตเกษตรกรรม 1.1 เขตทำนา เนื้อที่ 15,835 ไร่ 1.2 เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 18,776 ไร่ 1.3 เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 343 ไร่ 1.4 เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 16,847 ไร่	การแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินและเพิ่มศักยภาพการผลิต 1.โครงการส่งเสริมและพัฒนากลุ่มเกษตรกรให้มีความเข้มแข็งตามศักยภาพ (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบลสารภี) 2. โครงการเกษตรกรอินทรีย์สู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรจังหวัด) 3. โครงการพัฒนาเกษตรกรปราดเปรื่อง (Smart Farmer) 4. โครงการผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลสารภี) การปรับปรุงที่ดินและการเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต 1. โครงการเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพองค์เกษตรกร เครือข่ายงานส่งเสริมการเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 2. โครงการขับเคลื่อนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน(สำนักงานเกษตรจังหวัด) 3. โครงการส่งเสริมเกษตรกรรมทางเลือกและเกษตร ผสมผสาน (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 4. โครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงในสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 5. โครงการพัฒนาตลาดสินค้า (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 6. โครงการธนาคารสินค้าเกษตร (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 7. โครงการศักยภาพการดำเนินการธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร (สำนักงานสหกรณ์จังหวัด) 8. โครงการผลิตพันธุ์พืชและปัจจัยการผลิต (สำนักงานเกษตรจังหวัด) 9. โครงการระบบส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ 10. โครงการบริหารจัดการพื้นที่เกษตรกรรม 11. โครงการสนับสนุนการผลิตจุลินทรีย์ควบคุมศัตรูพืชทดแทนการใช้สารเคมี
2. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 4 ไร่	1. โครงการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านปศุสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุบลราชธานี)
3. เขตแหล่งน้ำ เนื้อที่ 607 ไร่	1. โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการกักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานอุบลราชธานี) 2. โครงการพัฒนาแหล่งน้ำปรับปรุงสระเก่า (สำนักงานชลประทานอุบลราชธานี)

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่อง ตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม 1.เขตทำนา เนื้อที่ 15,835 ไร่ 2.เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 18,776 ไร่ 3.เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 343 ไร่ 4.เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 16,847 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน													4,777,500	
	1.1 ส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พด.
	1.2 ผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	10	10	10	10	10	50	297,500	297,500	297,500	297,500	297,500	1,487,500	พด.
	1.3 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,000	7,000	22,500	22,500	22,500	22,500	15,000	105,000	พด.
	1.4 พัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	5	5	5	5	5	25	25,000	25,000	25,000	25,000	25,000	125,000	พด.
	1.5 จัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	329,000	329,000	329,000	329,000	329,000	1,645,000	พด.
	1.6 จัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.
	1.7 ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
	1.8 การบริหารจัดการดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	50	50	50	50	50	250	7,500	7,500	7,500	7,500	7,500	37,500	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลสารภี อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

ตาราง 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2568	2569	2570	2571	2572		2568	2569	2570	2571	2572		
เขตเกษตรกรรม 1.เขตทำนา เนื้อที่ 15,835 ไร่ 2.เขตปลูกพืชไร่ เนื้อที่ 18,776 ไร่ 3.เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 343 ไร่ 4.เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 16,847 ไร่	2. การบริหารจัดการน้ำ													520,000	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอก เขตชลประทาน	บ่อ	5	5	5	5	5	25	104,000	104,000	104,000	104,000	104,000	520,000	พด.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้าง พังทลายของดิน													7,600,000	
	3.1 อนุรักษ์และส่งเสริมการปลูกหญ้า แฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	500,000	500,000	500,000	500,000	500,000	3,000,000	240,000	240,000	240,000	240,000	240,000	1,200,000	พด.
	3.2 โครงการป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน และฟื้นฟู พื้นที่เกษตรกรรมด้วยระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำ	ไร่	150	150	150	150	150	750	375,000	375,000	375,000	375,000	375,000	1,875,000	พด.
	3.3 จัดระบบอนุรักษ์ดินพื้นที่ไม่ เหมาะสม (Zoning By Agri-Map)	ไร่	240	240	240	240	240	1,200	480,000	480,000	480,000	480,000	480,000	2,400,000	พด.
	3.4 จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ พร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	425,000	425,000	425,000	425,000	425,000	2,125,000	พด.
	รวมเป้าหมายดำเนินงานและงบประมาณ													24,897,500	พด.

หมายเหตุ: งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. 2567. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2565. แหล่งที่มา : <https://ebmn.cdd.go.th/>. 25 กุมภาพันธ์ 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2567. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2567. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครุเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จำแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>. 1 มีนาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2567. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2537-2566). กรมอุตุนิยมวิทยา กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำธณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน (Qualitative Land Evaluations) สำหรับพืชเศรษฐกิจ. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กรมการปกครอง. 2567. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>. 1 มีนาคม 2566.
- องค์การบริหารส่วนตำบลสารภี. 2567. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. แหล่งที่มา : <http://www.saraphi-ubn.go.th/>, 15 กรกฎาคม 2567.

สถานีพัฒนาที่ดินอุบลราชธานี
สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

130 ต.ท่าช้าง อ.สว่างวีระวงศ์
จ.อุบลราชธานี 34190
Call Center 045-210830